

KONGRES WIEDENSKI 1814-1815

1. Cele i zasady kongresu wiedeńskiego

- a) Celem kongresu wiedeńskiego było uporządkowanie granic w Europie po klęsce Napoleona i stworzenie nowego ładu, który zapewni Europie pokój. Nowy ład miał gwarantować to, że w przyszłości żadne państwo nie wzrośnie do takiej potęgi jak Francja w okresie napoleońskim i nie zagrozi suwerenności pozostałych państw europejskich.
- b) Podejmowano decyzje zgodne z przyjętymi zasadami:
 - **zasada legitymizmu** – nienaruszalność praw dynastycznych – władza pochodzi od Boga, żaden poddany nie może więc jej pozbawić. Należy więc zwrócić tron tym, którzy utracili go na skutek rewolucji bądź wojen napoleońskich. Z tym wiązała się zasada restauracji.
 - **zasada restauracji** – przywrócenie dawnych dynastii na trony.
 - **zasada równowagi europejskiej** – żadne państwo nie mogło wybić się na hegemon – nie mogło uzyskać przewagi nad innymi. Miała zostać zachowana równowaga. By to uzyskać

2. Organizacja kongresu

Kongres obradował w Wiedniu. Zostały na niego zaproszone wszystkie państwa, które walczyły z Napoleonem – łącznie 16. Na kongresie decydujące znaczenie miały mocarstwa: Anglia, Rosja, Prusy i Austria (tzw. „gruba czwórka”). Ostatecznie o nowym podziale świata zdecydowało 5 państw – do „grubej czwórki” dołączono Francję. Kongres zgromadził 2 cesarzy (Austrii i Rosji), 4 królów (pruski, duński, bawarski, wirtemburski), a do Wiednia przybyło ok. 100.000. cudzoziemców. Największy wpływ na postanowienia kongresu mieli: kanclerz Austrii **Klemens Metternich**, minister spraw zagranicznych Francji **Charles Talleyrand**, minister spraw zagranicznych Anglii Castlereigh, car Rosji Aleksander I. Kongres nigdy nie został oficjalnie otwarty, a wszystkie decyzje dyskutowano podczas rautów, balów, koncertów. Dlatego też kongres wiedeński nazwano tańczącym kongresem. Akt końcowy kongresu podpisano 9.06.1815

3. Postanowienia kongresu wiedeńskiego

1) **Francja:**

- a) miała powrócić do granic sprzed 1790 r.,
- b) tron przywrócono dynastii Burbonów (zasiadł na nim Ludwik XVIII);
- c) miała zwrócić zagrabione dzieła sztuki
- d) miała zapłacić wysoką kontrybucję

2) **Szwajcaria** – miała być państwem neutralnym złożonym z 22 kantonów

3) **Sprawa niemiecka:**

- a) państwa walczące u boku Napoleona zostały ukarane (zabrano im część ziem).
- b) Prusy otrzymały część Saksonii, Pomorze Szwedzkie z wyspą Rugią oraz Westfalię i Nadrenię.
- c) Utrzymano podział Niemiec – rozwiązano Związek Reński a na jego miejsce powołano Związek Niemiecki pod przywództwem Austrii (Był to luźny związek państw niemieckich – 34 państwa i 4 wolne miasta)

4) **Sprawa włoska:**

- a) przywrócono Państwo Kościelne papieżowi,
 - b) Austria otrzymała Wenecję, Lombardię oraz Dalmację
 - c) Modenę i Toskanię przywrócono poprzednim władcom
 - d) Parmę otrzymała żona Napoleona (córka cesarza austriackiego)
- 5) Połączono Belgię, Holandię i Luksemburg tworząc **Królestwo Niderlandów**
 - 6) Połączono Norwegię ze Szwecją
 - 7) Uchwalono kodeks dyplomatyczny – m.in. powołano urząd ambasadora, a język francuski stał się językiem dyplomacji
 - 8) Wprowadzono zakaz handlu niewolnikami

4. Postanowienia w sprawie ziem polskich

Ziemie Księstwa Warszawskiego podzielono między Rosję, Prusy i Austrię:

- Prusy otrzymały departament bydgoski i poznański oraz miasta Gdańsk i Toruń.
- Austria otrzymała saliny wielickie i obwód tarnopolski
- Kraków został wolnym miastem pod opieką mocarstw zaborczych
- pozostała część Księstwa Warszawskiego została przemianowana na Królestwo Polskie i połączona z Rosją unią personalną
- ludność polska miała otrzymać reprezentacje i instytucje narodowe; zakres autonomii miał zależeć od państwa zaborczych

5 Skutki i znaczenie kongresu wiedeńskiego

- kongres narzucił Europie porządek (ład powiedeński), który z jednej strony gwarantował pokój, a z drugiej strony nie pozwalał na swobodny rozwój państw i narodów
- system stworzony w Wiedniu stał się nadzwyczaj trwały i z niewielkimi zmianami utrzymał się niemal sto lat – utrzymał pokój w Europie do 1848 r., a system sojuszy, który powstał, przetrwał niezmienny do końca XIX w., a upadł wraz z wybuchem I wojny światowej
- kongres był zwycięstwem sił konserwatywnych – na trony powróciły stare dynastie zainteresowane utrzymaniem ancien regime`u (starego porządku), w którym nie było miejsca na równość obywateli wobec prawa czy inne postępowe idee wprowadzone przez rewolucję francuską a zaszczerpione Europie przez Napoleona
- na kongresie 5 państw podejmowało decyzje nie licząc się ze zdaniem tzw. małych narodów – Belgów czy Norwegów. Narody te będą dążyć do zmian postanowień kongresu na drodze powstań czy rewolucji
- zatrzymał postępowe zmiany społeczne i polityczne. Od tej pory w większości państw europejskich społeczeństwa będą walczyć o wprowadzenie konstytucji, jasno określającej prawa obywatelskie (polityczne i wyborcze), które nie będą zależały od pochodzenia
- na straży niezmienności postanowień kongresu stało Święte Przymierze

6. Święte Przymierze i system bezpieczeństwa europejskiego

- **Święte Przymierze** – sojusz Austrii, Prus i Rosji, do którego przystąpiło łącznie 16 państw (bez Anglii czy Państwa Kościelnego). Akt Świętego Przymierza głosił sojusz monarchów chrześcijańskich, którzy zobowiązują się udzielać sobie wzajemnej pomocy, rozstrzygać konflikty na drodze pokojowej. W rzeczywistości Święte Przymierze miało stać na straży porządku i ładu w Europie. Świadczy o tym zasada interwencji, zgodnie z którą państwa te miały sobie udzielać wzajemnej pomocy w tłumieniu ruchów wolnościowych i rewolucyjnych mogących zagrozić łaadowi wiedeńskiemu (konserwatywnemu porządkowi)
- **„koncert mocarstw”** – Anglia, Rosja, Austria i Prusy podpisały układ, który miał gwarantować bezpieczeństwo; mocarstwa na wypadek konfliktów miały ustalić linię postępowania. W 1818 r. do przymierza przystąpiła Francja